

Вісник Донецького національного університету

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
ЗАСНОВАНИЙ У 1997 РОЦІ

Серія В. Економіка і право

№1/2015

З М І С Т

Е к о н о м і к а

А в е р і ч е в І. М. Рівень економічної безпеки як критерій відбору учасників реалізації проектів державно-приватного партнерства на водному транспорті	7
А д а м і в М. Є., П е т р и ш и н Н. Я. Технологія HR-менеджменту в межах антисипативного управління підприємствами	9
А р т е м е н к о Л. П. Стратегічне управління економічною безпекою інноваційно-орієнтованих підприємств	13
А х н о в с ь к а І. О. Економічний гістерезис малого бізнесу	17
Б а т ю к О. Я., С т а н ь к о В. Ю. Стратегія рішень фінансового забезпечення ефективного функціонування підприємств	22
Б а ч о Р. Й. Способи регулювання на ринку небанківських фінансових послуг	28
Б е р ж а н і р А. Л. Світовий досвід забезпечення взаємодії влади та бізнесу в економічних системах	32
Б е р ж а н і р І. Діагностика майнового стану підприємства	35
Б и к о в а Н. В. Пріоритети розвитку державно-приватного партнерства підприємств агропромислового комплексу України в період переходу до європейських стандартів	38
Б о г о с л а в е ц Г. М., Т р у б е й О. М. Оптова торгівля в умовах глобалізації економіки	41
Б о г о с л а в е ц О. Г. Стратегічні напрями розвитку рекреаційного комплексу України	44
Б о л г о в В. Є., Д р е й Д. М. Виробнича модель ефективного використання фінансових ресурсів для металургійних підприємств України	47
Б о я р и н о в а К. О. Високотехнологічні продукти підприємств машинобудування: наявне виробництво та перспективи розвитку окремих товарів	51
Б у т у с о в О. Д. Управління розвитком муніципальних утворень на основі організаційного підходу	56
В а с и л е н к о О. П. Удосконалення управління логістичною діяльністю в підприємствах АПК	58
В о р о н і н А. В. Прогнозування ринкової вартості компанії на основі регресійних моделей	61
В и ш и н с ь к а Т. Л. Сучасні параметри паливно-енергетичного комплексу України	65
Г а н е ч к о І. Г., А ф а н а с ь е в К. М. Аутсорсинг бізнес-процесів підприємства: прийняття короткострокових та довгострокових рішень	68
Г е в л и ч Л. Л., Г е в л и ч І. Г. Перспективи суверенного дефолту в контексті наслідків сучасної фінансової кризи в Україні	70
Г о р о д н и ч у к Н. В. Моделювання впливу показників зони якісної та кількісної оцінки на результуючі показники оцінки якості професійного розвитку персоналу промислових підприємств	75
Г о р я щ е н к о Ю. Г. Концептуальне та ресурсне забезпечення сталого регіонального розвитку	79
Г р и н ю к Н. А. Сутність економічної участі пайовиків та її роль у забезпеченні діяльності кооперативних організацій	82
Г р и ц е н к о С. І., Т е р е щ е н к о С. В. Агрологістика в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку	87
Д а в и д о в а І. О. Ринок праці як фактор формування інтелектуальної ренти	90
Д р у ж и н і н а В. В., З і н ч е н к о Д. С., К и р и ч е н к о А. В. Імідж як вагомий фактор конкурентоспроможності закладів ресторанного господарства	92
Д у г і н е ц ь Г. В. Сучасні тенденції розвитку електронної комерції в Україні	95
Д ю н д і н В. Д. Напрями вдосконалення системи формування інтелектуального потенціалу суспільства на загальнодержавному та регіональному рівнях	101
Є ф р е м е н к о А. В. Проблеми і перспективи інноваційного розвитку України в рамках глобалізаційних трансформацій	106
Ж и в к о З. Б., Б у л а Н. Я., Ф о с т я к Н. С. Сучасні імперативи формування та розвитку трудового потенціалу як основа кадрової безпеки	110
З а б о р о в е ц Ю. О. Розвиток пріоритетних галузей економіки як запорука покращення інвестиційного клімату в Україні	114
З а г о р о д н ь о О. В. Удосконалення системи оцінки діяльності керівників і спеціалістів аграрних підприємств	118
З а я ц ь Г. С. Наукова та освітня діяльність у забезпеченні інтелектуалізації національної економіки	121
З б о р о в с ь к а О. М. Характеристика компонентів та видів потенціалу ресурсозбереження підприємства	125
З у б к о О. В. Інституціональне середовище розвитку інноваційної діяльності експортоорієнтованих підприємств в Україні	128
З у б р и ц ь к а Я. О. Оцінка впливу внутрішніх факторів на результативність трудового потенціалу підприємства	133
І к с а р о в а Н. О. Соціальна відповідальність як елемент стратегії економічного розвитку транснаціональних корпорацій	136
К а л а ш н і к о в А. О. Стан і тенденції інвестиційного забезпечення сільського господарства України	140
К а м ' я н е ц ь к а О. В. Стан та перспективи розвитку оборонно-промислового комплексу України в системі формування національного суверенітету	143
К а р п о в а Т. С. Роль кластерів в реалізації державної інноваційної політики	148
К і р і ч е н к о О. Ю., К у ц е н к о В. Й. Соціальна відповідальність у підприємстві	153
К о в а л е н к о Г. О. Конкурентоспроможність підприємств аграрного сектора економіки	157
К о ж у х і в с ь к а Р. Б. Використання міжнародного досвіду впровадження інновацій у сферу готельного бізнесу	160
К о н о в а л о в а А. А. Інституційні детермінанти залучення прямих іноземних інвестицій в країни Латинської Америки: методологія досліджень	164
К о п и т к о М. І. Інформаційна діяльність підприємств транспортного машинобудування у структурі процесу забезпечення економічної безпеки	167
К о п і ш и н с ь к а К. О. Механізм управління інноваційною системою підприємства машинобудування у складі корпоративного утворення	170
К о р о б к а С. В. Організаційно-економічні механізми інноваційного розвитку сільських територій Західно-Поліського регіону	175
К о с т ю ч е н к о Н. П. Світова фінансова криза, як загроза існуванню Європейського Валютно-економічного Союзу	180
К о ш е л ь о к Г. В. Управління дебіторською заборгованістю	183
К р а в е ц ь К. П. Визначення рівня концентрації виробництва на підприємствах харчової промисловості України	186
К р а в ч е н к о М. О. Передумови реформування системи управління підприємств державного сектору	192

Кучер Р. - Д. А. Методологія оцінки інвестицій в АПК	197
Левкуліч В. В. Особливості впровадження системи управління витратами на якість продукції на підприємствах з виробництва одягу	203
Лісун Я. В. Формування механізму державно-приватного партнерства як інструменту розвитку економіки України	208
Літвінов О. С. Показники відтворення нематеріальних ресурсів підприємства	213
Логотова Т. Г., Полторацька О. В. Оптимізація складського господарства на металургійному холдингу, як складова стратегії ресурсозбереження	218
Лопатюк Р. І. Внутрішні та зовнішні джерела активізації інвестиційної діяльності	221
Макарович В. К., Климко Т. Ю., Балога Ш. Ш. Франчайзинг: обліковий аспект	225
Макогон Ю. В., Гудаків О. К. Стратегія відродження економіки Донецької області в пост-кризовий період	228
Малюга Л. М. Управління фінансовою стійкістю підприємства	233
Манаєнко І. М. Міжнародна трудова міграція: тенденції та наслідки для світового господарства	236
Машенко С. О. Сучасний стан енергозбереження та перспективи впровадження відновлювальних джерел енергії в регіонах України	240
Мельник М. А. Сучасні проблеми реалізації трудового потенціалу вимушених переселенців	245
Михаліцька Н. Я., Цвайг Х. І. Тенденції розвитку торговельного підприємництва в Україні	248
Мінц О. Ю. Концепція моделювання інтелектуальних автоматизованих систем прийняття рішень в управлінні економічними об'єктами	253
Міхеєнко К. С., Йоненко А. І. Особливості управління фінансовими результатами діяльності переробного підприємства	258
Охріменко І. В. Планово-економічна робота на великих сільськогосподарських підприємствах	263
Патлах І. М. Шляхи зниження опору організаційним змінам на туристичному підприємстві	268
Петіна О. М. Напруженість соціально-трудова відносин як перешкода розвитку трудового потенціалу	272
Петренко П. С. Ефективність державного управління: організація процесу впливу елементів системи управління	276
Півторак М. В. Управління інвестиційною привабливістю підприємства	281
Попело О. В. Інтелектуальний ресурс як платформа економіки знань в національному та регіональному вимірах	286
Потапук І. П. Формування організаційно-економічного механізму стратегічного маркетингового управління підприємствами сфери послуг	292
Радох Н. Б. Тенденції альтернативного фінансування сільського господарства	296
Резнікова Н. В. Іноземна допомога як інструмент продукування економічної залежності: проблема встановлення балансу переваг та загроз	301
Сафарова Р. В. Вплив застосування аутстафінгу як сучасного напрямку оптимізації персоналу промислового підприємства	305
Сватюк О. Р., Гурковська О. В., Сватюк Д. Р. Методологія та практика проведення рейтингу корпоративного управління товариства	307
Скібська К. О. Розвиток регіональних ринків праці в умовах інформаційної економіки	313
Скопенко Н. С. Визначення основних різновидів галузевого ризику інтеграційної взаємодії підприємств АПК	318
Словка М. Г., Трегубов О. С. Сучасні тенденції міжнародного руху капіталів у контексті інтенсифікації глобалізаційних процесів	323
Слюсаренко В. Є. Теоретичні основи розвитку інституту тристороннього партнерства держави - бізнесу - «третього сектору»	328
Солоненко Ю. В., Особливості формування сімейного бізнесу України у системі європейських координат	332
Сотніченко Л. Л. Визначення рівня розвитку інфраструктури регіонів України	335
Степаненко Т. О. Вплив організації території сільськогосподарських підприємств на інтенсифікацію використання землі	342
Тарасевич А. П. Аналіз та оцінка фінансово-економічного стану кондитерських підприємств України на основі метрик відстані та подібності	345
Тарасевич Н. В., Литвиненко А. М. Стрес-тестування ризиків як інструмент антикризового управління діяльністю банків	352
Толпежников Р. О., Маматова Л. Ш. Методичні підходи до оцінки фінансово-інвестиційних потенціалів промислового підприємства	357
Транченко Л. В. Нові підходи до розвитку аграрного туризму в сільській місцевості	362
Транченко О. М. Фінансова стійкість конкурентних позицій сільського господарства	364
Тронько В. В. Міжнародні міграційні процеси в контексті викликів національному економічному суверенітету	367
Удовенко І. О. Інноваційна політика в туризмі як прояв глобалізації в системі готельного господарювання	371
Улянич Ю. В., Улянич К. Ф. Соціально-економічний розвиток регіонів Черкащини	376
Федотов О. О. Інституційне проектування інноваційних процесів: проблеми та механізми	379
Федулова І. В. Особливості індикаторів продовольчої доступності	383
Хаджинова О. В. Особливості розвитку підприємницьких мереж у промисловості України	389
Хапатнюковський М. М. Лібералізація торгівлі та торговельні дисбаланси	394
Хлістонова Н. В. Методичні засади оцінювання стратегічної гнучкості підприємств побутового обслуговування	397
Хомів О. В., Сибірний А. В. Аналіз впливу внутрішніх загроз на економічну безпеку торговельних підприємств	404
Чуприна О. О. Формування національних інструментів надання допомоги внутрішньо переміщеним особам	408
Швець Г. О., Котесова Я. І. Знаки для товарів та послуг: правова природа та охорона	412
Шехович А. М. Світовий досвід управління інституційними механізмами забезпечення інноваційної безпеки держави	414
Шикова Л. В. Формування ефективного механізму управління інтелектуальною власністю	418
Школенко О. Б. Організаційно-економічні механізми реалізації стратегії захисту інтересів вітчизняних виробників	422
Шкробот М. В. Значення форсайт-методології в контексті розроблення напрямів стратегічної модернізації підприємств гідроелектроенергетики	426
Шумаєва О. О. Зміни галузевої структури в умовах лібералізації електроенергетики: світовий досвід	429
Юсеф Н. Стратегічний курс України на європейську інтеграцію і необхідність здійснення заходів з мінімізації втрат на близькосхідному ринку	433

П р а в о

Бородіна О. А. Організація ефективного адміністративного управління розвитком регіонів: логістичні аспекти	435
Вознюк О. В. Фінансова децентралізація як основа становлення самостійності органів місцевого самоврядування	441
Гамуга О. Б. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності офшорних зон	444
Голубова Г. В. Статистичне вивчення злочинності в Україні: регіональний аспект	448
Загурський О. М. Інституціональні інструменти застосування принципів соціальної відповідальності в діяльності агробізнесових структур (Україна)	452
Ужа А. М., Олійник К. Г. Судово-бухгалтерська експертиза як важливий вид фінансового контролю	456
Шемаєв В. М. Державна підтримка у сфері військово-технічного співробітництва України з іноземними державами	459
Яровенко Т. С. Інвестиційна політика у сфері освіти України та механізм її реалізації	462

УДК633.144.2

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ ЧЕРКАЩИНИ

Улянич Ю.В., кандидат економічних наук, ст. викладач кафедри фінансів і кредиту Уманського національного університету садівництва (Україна)

Улянич К.Ф., кандидат економічних наук, ст. викладач кафедри економічної кібернетики та інформаційних систем Уманського національного університету садівництва (Україна)

Улянич Ю.В., Улянич К.Ф. Соціально-економічний розвиток регіонів Черкащини.

У статті досліджено суть та методи інтегральної оцінки, розглянуто зміст та функції активів в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів. Визначено доцільність застосування методу інтегрального оцінювання та порівняння формування активів у районах Черкащини на основі чинної системи статистичних показників. На основі інтегрального індексного методу оцінювання розраховано первинні інтегральні та загальноінтегральні індекси, та використано метод порівняння для ранжування суб'єктів дослідження у відповідності до досягнутих ними результатів та порівняння їх з аналогічним середньообласним значенням. З'ясовано, що перевагою методу інтегрального аналізу регіонів є те, що він дозволяє не лише ранжувати суб'єкти дослідження через співставлення окремих розрахункових величин, але й дає можливість кількісно оцінювати результативність діяльності суб'єктів господарювання.

Ключові слова: активи, інтегральна оцінка, суб'єкт господарювання, ранжування, забезпеченість.

Ульянич Ю., Ульянич К. Социально-экономическое развитие регионов Черкащины.

В статье исследованы суть и методы интегральной оценки, рассмотрено содержание и функции активов в обеспечении социально-экономического развития регионов. Определена целесообразность применения метода интегральной оценки и сравнения формирования активов в районах Черкасской области на основе действующей системы статистических показателей. На основе интегрального индексного метода оценки рассчитаны первичные интегральные обобщенные интегральные индексы, и использован метод сравнения для ранжирования субъектов исследования в соответствии с достигнутыми ими результатов и сравнение их с аналогичным среднеобластным значением. Выяснено, что преимуществом метода интегрального анализа регионов является то, что он позволяет не только ранжировать субъекты исследования через сопоставление отдельных расчетных величин, но и дает возможность количественно оценивать результативность деятельности субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: активы, интегральная оценка, предприятие, ранжирование, обеспеченность.

Ulianych Y., Ulianych K. Socio-economic development of areas in Cherkasy region.

The article studies nature and methods of integral assessment, content and functions of assets to ensure socio-economic development are considered. Expediency of using method of integral evaluation and comparison to form assets in the areas of Cherkasy region on the basis of the current system of statistical indicators is determined. On the basis of integral index evaluation method primary integral and general integral indices are calculated, and comparison method is used for ranking studied subjects according to their achieved results and their comparison with the same regional average value. It was found that the advantage of method of integral analysis in areas is that it allows you not only to rank studied subjects through comparison of some calculated values but also makes it possible to quantify the effectiveness of business entities.

Keywords: assets, integral assessment, business entity, ranking, security.

Постановка проблеми. Важливим результатом ринкової трансформації вітчизняної економіки є підвищення ролі і функцій регіонів в забезпеченні ефективного розвитку національної економіки, розширення прав і повноважень регіональних і місцевих органів влади в управлінні ресурсами регіонів. Однак, більшість задекларованих прав та обов'язків регіональних органів влади в забезпеченні ефективного використання ресурсів території залишаються не реалізованими. Причиною є відсутність ринкових фінансових інструментів і важелів управління ресурсами конкретних територій на основі розрахунку показників, які характеризують їх ресурсний потенціал, представлений у різних формах капіталу та активів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З усіх методів фінансового аналізу найбільш перспективними є інтегральні методи оцінки фінансового стану підприємства чи регіону, які передбачають синтезування фінансових індикаторів в комплексні конструкції. Так, Лисицина Е.В. пропонує застосування інтегральної методики як альтернативного інструменту оцінки фінансового стану підприємства, позбавленого багатьох недоліків коефіцієнтного методу та методу аналізу динаміки показників фінансової звітності підприємства [1]. Т.Г. Бень описує методику оцінки фінансового стану підприємства за допомогою розрахунку інтегрального показника на основі відповідних формул та критеріїв добору коефіцієнтів, що входять до складу інтегрального показника [2]. Результатом досліджень А.В. Пахомової щодо методів оцінки фінансового стану підприємства є побудова схеми здійснення комплексного аналізу діяльності підприємства, що базується на послідовній деталізації показників фінансового стану підприємства [3]. М. А. Козоріз пропонує здійснювати оцінку формування суб'єктами господарювання активів у регіоні на основі індексного методу через розрахунок та порівняння інтегральних індексів, які відображають наявність й формування оборотних і необоротних активів, інвестування в витрати майбутніх періодів [4].

Виділення невирішеної проблеми. Разом з тим, методичні і прикладні питання застосування методів інтегрального аналізу регіонів практично не досліджені та потребують системної розробки.

Мета наукової статті. Визначення доцільності застосування методу інтегрального оцінювання та порівняння формування активів у районах Черкащини на основі чинної системи статистичних показників, що продукує офіційна статистика.

Результати дослідження. Інтегральна оцінка доповнює і розширює можливості традиційного аналізу, базується на використанні вже існуючих методів оцінки та системи показників. Вона дає змогу порівнювати показники з різною розмірністю та ознаками. Інтегральні показники ефективності можуть конструюватись, виходячи з різних передумов їх побудови. Можливості розробки інтегрального показника визначаються двома чинниками: напрямом оцінки та існуючою інформаційною базою.

Для розкриття змісту активів, їх функцій в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів найбільш доцільно використовувати їх класифікацію за наступними ознаками:

- за критеріями національних рахунків: фінансові (державні фінанси, фінанси підприємств, фінанси населення) і не фінансові активи, які в свою чергу включають матеріальні (основні засоби, культивовані активи, запаси матеріальних обігових коштів, природні ресурси та ін.) та нематеріальні активи;
- за джерелами створення активів: кошти державного бюджету, що надходять у розпорядження регіону; активи підприємств, населення, фінансово-кредитних установ; зовнішні інвестиції і позики; активи комунальної власності [5].

Для оцінки внеску Черкаської області в розвиток національної економіки необхідно визначити рівень забезпеченості активами регіону (в розрахунку на одного найманого працівника, та одне підприємство), із застосуванням інтегрального індексного методу оцінювання. З цією метою розраховано первинні інтегральні та загальноінтегральні індекси, та використано метод порівняння для ранжування суб'єктів дослідження у відповідності до досягнутих ними результатів та порівняння їх з аналогічним середньообласним значенням.

Інтегральні статистичні індекси визначаються на основі індексного методу у три етапи [6]. На першому етапі визначено індивідуальні індекси (темпи росту), як відношення значення первинного показника регіону в звітному періоді до значення первинного показника у базовому

періоді:

$$I_{ij} = L_{ij} / L_{io} \quad (1)$$

де, I_{ij} – первинний показник-індекс; L_{ij} – значення j-го показника в i-му регіоні; L_{io} – базове значення j-го показника; i – номер регіону ($i=1 \dots m$); j – номер показника ($j=1 \dots n$).

Розрахунок забезпеченості активами на одного найманого працівника протягом 2011-2013 рр. показав, що найбільш відчутно зросли: необоротні активи в м. Сміла, Черкаси та Катеринопільському районі (в 12,01 – 1,27 – 1,43 рази); оборотні активи в Смілянському та Золотоніському районах (в 1,77–1,06 рази); витрати майбутніх періодів в Городищенському, Катеринопільському, Шполянському районах (в 22,5 – 12,03 – 1,86 рази).

Оцінка та порівняння результативності формування активів суб'єктів господарювання регіонів в розрахунку на одне підприємство та на одного найманого працівника за окремими їх групами протягом 2011-2013рр. показала, що найбільш активно формували необоротні та оборотні активи суб'єкти господарювання в м. Сміла та Смілянському районі (майже вдвічі активніше, ніж в середньому по області)

На другому етапі інтегральної оцінки забезпеченості активами регіону розраховано середньгеометричне значення від добутку усієї сукупності первинних індексних показників за формулою:

$$I_i = \sqrt[n]{\prod_{j=1}^n (1 + I_{ij})} - 1 \quad (2)$$

де, I_i – інтегральний індекс; I_{ij} – первинний індексний показник.

Так, в 2012 р. індекс росту активів суб'єктів господарювання в середньому по області був нижчим в 0,4 раза порівняно з 2013 р., і склав 0,84. Найбільше зросли активи підприємств Чигиринського, Канівського, Кам'янського, Городищенського районів, що зумовлено ростом витрат майбутніх періодів та оборотних активів підприємств.

Ще у сімнадцяти районах (чотирнадцяти районах та трьох містах) темпи росту активів були вищими, а по шести районах вони, навпаки, були нижчими, ніж в середньому по області.

Темпи росту активів суб'єктів господарювання в середньому по області в 2013 р. відносно попереднього року склали 1,24.

При цьому, найбільш активний їх ріст спостерігався по Катеринопільському, Чигиринському, Драбівському та Смілянському районах. Інтегральний індекс росту активів по них склав 2,80, 2,07, 2,66, 2,40 відповідно, це зумовлено відчутним ростом витрат майбутніх періодів. Ще у дев'яти регіонах темпи росту активів перевищували аналогічний середньообласний показник, у решті чотирнадцяти регіонах (одинадцяти районах та трьох містах) він був, навпаки, нижчий.

У Корсунь-Шевченківському, Уманському районах та м. Золотоноша результативність діяльності підприємств щодо нарощення активів була найнижчою у порівнянні з іншими регіонами Черкащини.

Така ситуація мала місце через скорочення витрат майбутніх періодів (характерно для суб'єктів господарювання м. Золотоноша, та Корсунь-Шевченківського району), та зниження обсягів оборотних (м. Золотоноша та Уманський район), та необоротних активів (Уманський район).

На третьому етапі розраховано інтегральний індекс росту як добуток інтегральних індексів, що отримані за досліджуваний період:

$$I_{iz} = \prod_{i=1}^Z I_i \quad (3)$$

де, I_{iz} – загальний інтегральний темповий індекс активів господарюючих суб'єктів регіону за досліджуваний період;

Z – кількість років, що брались до уваги при визначенні загального інтегрального темпового індексу.

Протягом 2012-2013 рр. активи суб'єктів господарювання Черкаської області зросли у порівнянні з аналогічними у 2011 р. в 1,05 раза (табл.

1).

Таблиця 1

Інтегральна оцінка зростання активів Черкаської області*

Райони та міста	Інтегральний індекс росту активів у:			До середнього по області	Рейтинг
	2012 р.	2013 р.	2012-2013 рр.		
м. Черкаси	1,34	1,07	1,43	1,36	5
м. Золотоноша	1,07	0,33	0,35	0,33	20
м. Канів	-	-	-	-	
м. Сміла	-	1,00	-	-	
м. Умань	1,50	1,20	1,80	1,71	4
Городищенський	1,52	0,81	1,23	1,17	10
Драбівський	1,23	2,66	3,27	3,11	2
Жашківський	1,05	0,93	0,98	0,93	13
Звенигородський	1,62	0,26	0,42	0,40	19
Золотоніський	0,99	1,34	1,33	1,27	8
Кам'янський	1,79	0,43	0,77	0,73	17
Канівський	1,54	0,87	1,34	1,28	7
Катеринопільський	0,33	2,80	0,92	0,88	15
Корсунь-Шевченківський	0,89	0,34	0,30	0,29	21
Лисянський	0,77	1,24	0,95	0,90	14
Маньківський	1,13	1,21	1,37	1,30	6
Монастирищинський	0,79	1,31	1,03	0,98	12
Смілянський	0,55	2,40	1,32	1,26	9
Тальнівський	0,50	1,17	0,59	0,56	18
Уманський	0,22	1,61	0,35	0,33	20
Христинівський	1,18	1,87	2,21	2,10	3
Черкаський	1,11	0,82	0,91	0,87	16
Чигиринський	1,73	2,07	3,58	3,41	1
Чорнобаївський	1,16	0,91	1,06	1,01	11
Шполянський	1,65	0,80	1,32	1,26	9
В середньому по області	0,85	1,24	1,05	1,00	

* Джерело: розраховано за даними [7; 8].

Лідером щодо зростання обсягів активів є Чигиринський район, оскільки суб'єкти господарювання цього регіону в 3,58 раза збільшили свої активи у порівнянні з 2011 р., що в 3,41 раза результативніше, ніж в середньому по області.

Регіони Черкащини за критерієм забезпеченості активами можна умовно ранжувати на три групи. До першої віднесено райони, у яких забезпеченість активами була вищою у порівнянні з середньою по області та по яких спостерігалась тенденція щодо її зростання. Це райони та міста – лідери щодо забезпеченості активами суб'єктів господарювання: м. Канів, м. Сміла, м. Умань, Городищенський район та ін.

Друга група – регіони, у яких забезпеченість активами суб'єктів господарювання була незначно нижчою від аналогічної середньої по області або ж дорівнювала їй: Корсунь-Шевченківський, Лисянський, Маньківський райони та ін. До третьої віднесено регіони, у яких рівень забезпеченості активами суб'єктів господарювання був відчутно нижчий від середнього по області (більш ніж на 25%) – це території низької забезпеченості активами, а саме Черкаський, Чигиринський, Чорнобаївський та Шполянський райони (табл. 2).

Таблиця 2

Ранжування районів Черкащини за отриманими значеннями інтегральних індексів

Райони та міста	Інтегральний індекс росту активів	Активність формування активів районів Черкаської області
м. Канів	3,58	Висока
м. Сміла	3,27	
м. Умань	2,21	
Городищенський	1,8	
Драбівський	1,43	
Жашківський	1,37	
Звенигородський	1,34	
Золотоніський	1,33	
Кам'янський	1,32	
Канівський	1,32	
Катеринопільський	1,23	Середня
Корсунь-Шевченківський	1,06	
Лисянський	1,03	
Маньківський	0,98	
Монастирищинський	0,95	
Смілянський	0,92	
Тальнівський	0,91	
Уманський	0,77	
Хрестинівський	0,59	
Черкаський	0,42	Низька
Чигиринський	0,35	
Чорнобаївський	0,35	
Шполянський	0,3	

*Джерело: розраховано за даними [7; 8].

Дослідження стану забезпеченості активами суб'єктів господарювання показало, що майже всі райони і міста Черкаської області є достатньо забезпечені активами, та входять до першої групи забезпеченості, адже у 2013 р. інтегральний індекс забезпеченості коливався в межах від 3,58 (м. Канів), до 1,06 (Корсунь-Шевченківський район) порівняно з середнім по області.

Висновки та пропозиції. Отже, перевагою методу інтегрального аналізу регіонів є те, що він дозволяє не лише ранжувати суб'єкти дослідження (регіони) через співставлення окремих розрахункових величин, але й дає можливість кількісно оцінювати результативність діяльності (формування активів) суб'єктів господарювання. Це обумовлено тим, що оцінка здійснюється на основі розрахунку сукупності взаємодоповнюючих один одного індексів, які виступають базою для визначення єдиного інтегрального індексу. Отримані в результаті дослідження розрахункові дані дозволяють оцінити та порівняти результативність формування як загалом активів суб'єктами господарювання протягом року чи більш тривалого періоду, так і за окремими їх групами, а також порівняти їх з аналогічним середньообласним значенням.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Лисицина Е. В. Статистический подход к коэффициентному методу в финансовом экспресс-анализе предприятия / Е. В. Лисицина. // [Електронний ресурс] Режим доступу: www.findirector.ru
2. Бень Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / Т. Г. Бень, С. Б. Довбань // Фінанси України. – 2012. – №6. – С. 53-61.
3. Пахомов А. В. Некоторые методы оценки финансово-экономического состояния предприятия / А. В. Пахомов // Экономика и математические методы. – 2002. – Том 38. – №1. – С. 57-65.
4. Козоріз М. А. Облік та оцінка рівня капіталізації активів регіону: метод. рек. / М. А. Козоріз [та ін.]; відп. ред. М. А. Козоріз; НАН України, Ін-т регіон. дослідж. – Л.: [б. в.], 2009. – С. 58-69.
5. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі XX–XXI століть: нові пріоритети / М. І. Долішній. – К.: Наукова думка, 2006. – 511 с.
6. Короткий статистичний довідник: Черкащина у цифрах 2013.: Державний комітет статистики України / під ред. Приймак В. П. – Черкаси, 2014. – 106 с.
7. Регіональний розвиток Черкаської області за 2012 рік: Статистичний збірник.: Державний комітет статистики України / під ред. Приймак В. П. – Черкаси, 2013. – 308 с.
8. Статистичний щорічник Черкаської області за 2012 рік.: Державний комітет статистики України / під ред. Приймак В. П. – Черкаси, 2013. – 545 с.

УДК 001.895:338.23(477)

ІНСТИТУЦІЙНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ПРОБЛЕМИ ТА МЕХАНІЗМИ

Федотов О.О., к.е.н., доцент кафедри менеджменту Донецького національного університету (м.Вінниця, Україна).

Федотов О.О. Інституційне проектування інноваційних процесів: проблеми та механізми

У статті досліджено форми, методи, інструменти та методологічні підходи до створення механізму інституціонального проектування інноваційної діяльності. Визначено його економічна сутність, методи й інструменти, що дозволяють створювати ефективні економічні інститути, що сприяють активізації інноваційної діяльності в Україні. У контексті даного дослідження автором запропонований поетапний аналіз створення інституціонального проекту й визначені його основні проблеми в інноваційній сфері економіки України. Обґрунтовано, що для формування передумов економічного зростання необхідно дієві економічні інститути, політична стабільність, макроекономічна стабільність.

Ключові слова: економічні інститути; інституційне забезпечення; інноваційна діяльність; інституційне проектування; конкурентоспроможність, економічна безпека, проміжні економічні інститути.

Федотов О.О. Институционное проектирование инновационных процессов: проблемы и механизмы

В статье исследованы формы, методы, инструменты и методологические подходы к созданию механизма институционального проектирования инновационной деятельности. Определено его экономическая сущность, методы и инструменты, которые позволяют создавать эффективные экономические институты, которые содействуют активизации инновационной деятельности в Украине. В контексте данного исследования автором предложен поэтапный анализ создания институционального проекта и определенные его основные проблемы в инновационной сфере экономики Украины. Обосновано, что для формирования предпосылок экономического роста необходимо действенные экономические институты, политическая стабильность, макроэкономическая стабильность.

Ключевые слова: экономические институты; институционное обеспечение; инновационная деятельность; институционное проектирование; конкурентоспособность, экономическая безопасность, промежуточные экономические институты.

Fedotov O. Institutional design of innovation processes: problems and mechanisms

The article examines the forms, methods, tools and methodological approaches to the creation of a mechanism of institutional design innovation. Determined by its economic essence, methods and tools that allow you to create effective economic institutions, which promote activation of innovation activity in Ukraine. In the context of this study, the author proposes a phased analysis of the institutional project and some of its major problems in the innovation sector of economy of Ukraine. It is proved that for the formation of the prerequisites for economic growth requires effective economic institutions, political stability, macroeconomic stability.

Keywords: economic institutions; institutional support; innovation; institutional design; competitiveness, economic security, interim economic institutions.

Постановка проблеми. Сучасна національна інноваційна система передбачає здійснення системних змін спрямованих на формування умов для пріоритетного розвитку галузей господарства, які визначають науково-технічний прогрес і подальший соціальний розвиток суспільства. Необхідність розробки механізмів активізації інноваційної діяльності обумовлюється тим, що сучасна економічна система України є під впливом двох інтенсивних процесів: по-перше, завершується процес інституціональної трансформації економіки України, по-друге, економіка України зазнає процесу глобалізації світової економіки. Два наведені процеси визначають значне зростання фінансування інновацій і інституціональних змін, пов'язаних з ними, які перевищують фінансові й інвестиційні можливості окремих суб'єктів господарювання й можливості ринкового саморегулювання економічних процесів.

Також слід зазначити, що актуальність теми дослідження обумовлена тим, що функціонування науково-технічної сфери, інноваційної інфраструктури й інноваційного підприємництва в Україні здійснюється ізольоване друг від друга, що вимагає створення дієздатного й ефективного механізму інституціонального забезпечення інноваційної діяльності, здатного відновлювати рівновагу економічної системи, створювати стимули до відтворення інноваційного типу й забезпечувати синергетичну взаємодію всіх її суб'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню інституціональних факторів інноваційного розвитку присвячено багато робіт закордонних економістів, у тому числі Д.Норта [1], О.Уильямсона[2], Р.Нельсона[3], російських дослідників: В.Полтеровича[4], О.Суهارева [5], В.Тамбовцева [6] і вітчизняних дослідників: А.Чухно [7], О.Яременко[8], Л.Федулової [9], І.Шовкуна[10].

Виділення невирішеної проблеми. Однак, незважаючи на велику кількість досліджень у рамках інституціональної теорії не існує комплексного дослідження розвитку національної інноваційної системи і її забезпечення ефективними економічними інститутами, які сприяли формуванню стимулів до активізації інноваційної діяльності суб'єктами господарювання.

Метою даного дослідження є спроба створення на методологічному рівні механізму інституціонального проектування інноваційних процесів у рамках механізму інституціонального забезпечення інноваційної діяльності в економіці України.

Результати дослідження. Інституціональне забезпечення інноваційної діяльності являє собою сукупність прийнятих заходів і використовуваних засобів, створення умов, що сприяють нормальному протіканню інноваційного процесу, реалізації намічених планів, програм, проектів, підтримці стабільного функціонування інноваційної підсистеми економіки і її економічних інститутів.

На погляд автора, суб'єктами інституціонального забезпечення є політичні й економічні агенти, що прагнуть максимально розширити ті інституціональні можливості, які, як їм представляється, створюють найбільш вигідні (у короткостроковому плані) альтернативи. Об'єктом інституціонального забезпечення є інституціональне середовище інноваційної діяльності.

Виходячи із проведеного дослідження [1;5;6] нами встановлено, що механізм інституціонального забезпечення інноваційної діяльності складається з декількох частин: по-перше, це процес інституціонального проектування, по-друге, це процес створення стимулів для ефективного функціонування економічних інститутів інноваційної сфери економіки (рис.1).

Процес інституціонального проектування складається із трьох частин: коректування "старих" правил (а), введення нових інституціональних угод у рамках існуючого інституціонального середовища (б) і введення нових елементів інституціонального середовища або трансплантація економічних інститутів (в). Здійснення коректування "старих" правил не обов'язково вимагає законодавчого оформлення: для них досить односторонньої дії суб'єктів інституціонального забезпечення. Дії типу (б) і (в) закріплюються формально й вводяться в дію законами або декретами, що визначає подальший детальний розгляд процесу інституціонального проектування дій типу (б) і (в).

На наш погляд, стимули до здійснення інституціонального проектування здійснюються по засобах грошово-кредитної й бюджетно-податкової політики, що необхідно розглянути в рамках окремого дослідження. Таким чином, виходячи із цілей і логіки дослідження, подальший аналіз почнемо з розгляду процесу інституціонального проектування.

Розробка інституціонального проекту вимагає дотримання певного алгоритму дій суб'єкта інституціонального забезпечення й виражається в наступному лінійному процесі: постановка проблеми - постановка мети - визначення ресурсних обмежень - постановка завдання ухвалення рішення - ухвалення рішення - деталізація й оформлення обраного проекту [6].

Вихідним пунктом процесу інституціонального проектування є проблемна ситуація, - такий стан справ, який усвідомлюється, що